

กระทู้ถามที่ ๐๐๔ (ร.)

วุฒิสภา

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ปัญหาการดำเนินการฟื้นฟูผลกระทบของสถานการณ์ระบาดของไวรัส COVID-19 ที่มีต่อภาคเกษตรภาคชุมชน

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมดังต่อไปนี้

จากปัญหาสถานการณ์ระบาดของไวรัส COVID-19 ได้สร้างปัญหาให้กับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเกษตร ภาคการผลิตและบริการ ส่งผลกระทบอย่างชัดเจนให้กับเศรษฐกิจของประเทศไทย แม้ว่ารัฐบาลจะมีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกเลิกจ้างงาน มาตรการเยียวยาเกษตรกร ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือในมาตรการดังกล่าว

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบในระยะยาว หากปัญหาการระบาดของไวรัส COVID-19 ยังไม่ยุติและมีปัญหาที่เป็นปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ปัญหาภัยแล้ง ซึ่งรัฐบาลจะต้องมีมาตรการดูแลช่วยเหลือสนับสนุน จึงขอเรียนถามว่า

๑. ในการบริหารจัดการงบ ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อให้ภาครัฐนำไปป้องกันและแก้ไข ปัญหาไวรัส COVID-19 กระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้รับในโครงการใดบ้าง ที่จะช่วยสนับสนุน ด้านการอุดมศึกษาและการพัฒนางานวิจัยชุมชนตามโครงการต่าง ๆ นั้น โดยควรให้ความสำคัญ เป็นลำดับแรกในการนำไปพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงพื้นที่ (local economy) ในการสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการหลัก เพื่อการจ้างงานนักศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๒. การพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชน ให้เข้าถึงอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต และกำหนดมาตรการจูงใจให้บัณฑิตที่จบการศึกษา เข้าสู่ตลาดแรงงาน ในภาคการเกษตร การเกษตรอาหาร รวมถึงการแปรรูปอาหารให้มากขึ้น เพื่อลดอัตราการว่างงาน ที่คาดว่าจะมีมากขึ้นเนื่องจากภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมที่ปิดตัวลง รัฐบาลมีมาตรการในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

๓. แนวนโยบายเกี่ยวกับการสนับสนุนพื้นที่การเกษตรและแหล่งน้ำเพื่อบรรเทาภัยแล้ง ให้กับประชาชนหรือชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจและการเกษตร การสร้างอาชีพ ให้กับนักศึกษาที่ตกงานหรือผู้ประกอบการ เพื่อสร้างรายได้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจยุค COVID-19 หรือไม่ อย่างไร

๔. แนวทางการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อชุมชน นำความรู้ไปพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ชุมชนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาสินค้าท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ OTOP

จะได้รับการพัฒนามากขึ้นและมีการเข้าสู่ตลาดการค้าออนไลน์ สำหรับลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตและ
ช่วยลดปัญหาหรือแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น รัฐบาลได้มีแผนการดำเนินการเช่นใดบ้าง
ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
สวัสดี สมัครพงศ์
สมาชิกรัฐสภา

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๐๔ (ร.)

ของ นายสวัสดิ์ สัมครพงศ์ สมาชิกวุฒิสภา

เรื่อง ปัญหาการดำเนินการฟื้นฟูผลกระทบของสถานการณ์ระบาดของไวรัส COVID - 19
ที่มีต่อภาคเกษตร ภาคชุมชน

ข้าพเจ้า นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความเกียรติ กรณีปัญหาการดำเนินการฟื้นฟูผลกระทบของสถานการณ์ระบาดของไวรัส COVID - 19 ที่มีต่อภาคเกษตร ภาคชุมชน ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูผลกระทบของสถานการณ์การระบาดของไวรัส COVID - 19 ที่มีต่อภาคเกษตรและชุมชน จึงได้จัดทำโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (๑ ตำบล ๑ มหาวิทยาลัย) ครอบคลุมพื้นที่ ๓,๐๐๐ ตำบลทั่วประเทศ เสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็น System Integrator เพื่อให้เกิดการจ้างงานแก่ประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ และนักศึกษาให้มีงานทำ และเพื่อเป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาทักษะในการเสริมสร้างอาชีพใหม่ในชุมชน และมีการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) ซึ่งในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยในพื้นที่จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ ดังนี้

๑. มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบูรณาการโครงการ (System Integrator) รายตำบล โดยใน ๑ ตำบล จะมี ๑ มหาวิทยาลัยทำหน้าที่กำกับดูแล

๒. มหาวิทยาลัยจะดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน อาทิเช่น การพัฒนาสินค้าและบริการชุมชน การพัฒนาการตลาดและสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานชุมชน การส่งเสริมให้เกิดการฟื้นฟูและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

๓. มหาวิทยาลัยจะเป็นหน่วยจ้างงานในการดำเนินโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ในตำบลที่ทำหน้าที่ดูแล โดยจ้างงานประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ และนักศึกษา ไม่น้อยกว่า ๒๐ คน ในแต่ละตำบล

๔. มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่ในการประสานงานและทำงานร่วมกับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการโครงการภายในพื้นที่

๕. มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่บูรณาการและสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไปดำเนินการโครงการภายในตำบล ในด้านองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๖. มหาวิทยาลัยจะจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชนรายตำบล (Community Big Data) เพื่อให้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน

โดยได้กำหนดเป้าหมายว่าภายในเวลา ๑ ปี จะมีจำนวนตำบลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของจำนวนตำบลเป้าหมาย สามารถเป็นตำบลพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Community) และไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ สามารถยกระดับเป็นตำบลไปสู่ความพอเพียง (Sufficient Community) และร้อยละ ๒๕ เป็นตำบลที่อยู่รอดจากความยากลำบาก (Survived Community) โดยมีมหาวิทยาลัยเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังมีโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ ได้แก่ โครงการพัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการเพื่อรองรับเศรษฐกิจชุมชน โครงการเพิ่มทักษะ สร้างอาชีพ พลิกฟื้น เศรษฐกิจฐานราก, โครงการ Smart Farming ยกระดับเกษตรกรสู่ New Normal และโครงการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (กอ.นตผ.) สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อรับจัดสรรเงินกู้ตามพระราชกำหนดเงินกู้ฯ ในการดำเนินการต่อไป

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีโครงการจ้างงานประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 จำนวนทั้งสิ้น ๔๒,๐๐๐ คน ในระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ โดยมุ่งเน้นให้บัณฑิตจบใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยผู้ได้รับการจ้างงานจะได้เข้าไปปฏิบัติงานในสถานที่จริงทั้งในภาคการเกษตร การเกษตรอาหาร รวมถึงการแปรรูปอาหาร รวมทั้งหน่วยงานจะมีการฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นให้แก่ผู้ได้รับจ้างงาน ซึ่งรวมถึงด้านการเกษตรสมัยใหม่ (Smart farming) ด้านอาหารปลอดภัยและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอาหาร

นอกจากนี้ ยังมีการต่อยอดให้แก่ผู้ได้รับการจ้างงานที่หน่วยงานเล็งเห็นถึงศักยภาพในการประกอบธุรกิจหรือสร้างอาชีพใหม่ในอนาคต ผ่านการบ่มเพาะธุรกิจและกองทุน Youth startup fund ภายใต้โครงการยุวชนสร้างชาติต่อไป

คำตอบข้อที่ ๓

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีโครงการส่งเสริมบริหารจัดการน้ำ เพิ่มความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) (สสน.) และกองทัพภาคที่ ๒ เพื่อบริหารจัดการน้ำชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีแผนที่จะสร้างอาชีพให้กับนักศึกษาที่ตกงานหรือผู้ประกอบการ เพื่อสร้างรายได้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจยุค COVID-19 โดยการจ้างงานประชาชนและบัณฑิตจบใหม่ในพื้นที่ร่วมดำเนินการในโครงการดังกล่าว ด้วยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) รวมถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการน้ำชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของแต่ละชุมชนในภาคการเกษตร ส่งเสริมให้แต่ละพื้นที่มีน้ำเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงการทำเกษตร

ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการน้ำ ชุมชน และปฏิบัติงานจริงในพื้นที่เพื่อจัดทำแผนที่น้ำระดับหมู่บ้านรวมถึงมีข้อมูลแหล่งน้ำเชิงพื้นที่ เพื่อสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริม หรือพัฒนาอาชีพทางการเกษตรอีกทางหนึ่งด้วย

คำตอบข้อที่ ๔

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สนับสนุนโครงการ ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ โดยการใช้นวัตกรรมทั่วประเทศกว่า ๗๐ แห่งรวมถึงหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ ในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการนำองค์ความรู้ทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนายกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์และการสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เชิงนวัตกรรมที่มีคุณภาพมาตรฐาน ส่งเสริมศักยภาพ OTOP ทั้งด้านการตลาด การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) มาช่วยในการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ตลอดจนการบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับผลิตภัณฑ์ OTOP ในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ด้วยการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ได้เข้าสู่ช่องทางการจัดจำหน่าย ที่สะดวกต่อผู้บริโภค เช่น ระบบ E-Commerce ที่อยู่ในปัจจุบัน